

องค์ความรู้จากโครงการสัมมนาวิชาการสวนป่า อ.อ.ป. ประจำปี 2565

1. ชื่อผลงานองค์ความรู้/ความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม

การปลูกสร้างสวนป่าไม้ยูคาลิปตัสเชิงประณีตเพื่อให้ผลผลิตสูงสุด

2. เจ้าขององค์ความรู้ (ออป.เขต/เจ้าของผลงาน)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา นายวิเชียร พลพงษ์ หัวหน้างานสวนป่ากาบเชิง

3. องค์ประกอบขององค์ความรู้

3.1 เนื้อหา/ความเป็นมา

สวนป่าหนองคู (โครงการ 4) จังหวัดสุรินทร์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา ได้รับการพิจารณาให้ปลูกสร้างสวนป่าด้วยชนิดไม้ยูคาลิปตัส 2 สัญญา มีรายละเอียด ดังนี้

แปลงปลูก	พื้นที่ (ไร่)	ระยะปลูก (เมตร)	คู่สัญญา	สายต้น
2561	750	1.5 x 4	บริษัท คันนา จำกัด	K7
2562	400	1.5 x 4	บริษัท สยามฟอเรสทรี จำกัด	H24 , H26
รวม	1,150			

ตามสัญญาซื้อขายไม้ยูคาลิปตัส กับ บริษัท คันนา จำกัด และบริษัท สยามฟอเรสทรี จำกัด องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับประกันผลผลิต 12 ต้นต่อไร่ ส่งมอบไม่ในปีที่ 6 นับจากปีที่ปลูก ทำให้สวนป่าต้องบำรุงดูแล เพื่อให้ต้นยูคาลิปตัสที่ปลูก มีกำลังผลิตตามเป้าหมายที่รับประกันไว้

3.2 วิธีการ/ขั้นตอน/กระบวนการ

ดำเนินการตามขั้นตอนการบำรุง ดูแล แปลงไม้ยูคาลิปตัส ที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้กำหนด ตามหลักวนวัฒนวิทยา เริ่มตั้งแต่

ปีที่	กิจกรรม	รายละเอียด
1	1) สำรวจจริงวัดพื้นที่	งานสวนป่า ทีมงาน ทำการประชุมวางแผนดำเนินงานตามกิจกรรมให้สอดคล้องกับฤดูกาลมากที่สุด รวมถึงวางแผนการเบิกจ่ายงบประมาณ
	2) เตรียมพื้นที่ และกำจัดตอ	พื้นที่ที่ปลูก เป็นแปลงยูคาลิปตัส ที่เป็นไม้หน่อ รอบตัดพื้นที่ 2 ต้องทำการรื้อถอนตอยูคาลิปตัส ออกจากพื้นที่ทั้งหมด เพื่อให้สวนป่าทำการบำรุงดูแลต้นยูคาลิปตัสที่ปลูกใหม่

ปีที่	กิจกรรม	รายละเอียด
	(ต่อ) 2) เตรียมพื้นที่ และกำจัดต่อ	การเตรียมพื้นที่ ให้ทำการขุดถอนตอยูคาลิปตัส ออกทั้งหมด โดยใช้รถแบคโฮ โดยพิจารณาจ้างผู้รับเหมาที่มีประสบการณ์ในการขุดถอนตอยูคาลิปตัส เนื่องจากหากผู้รับเหมาไม่มีความชำนาญ จะส่งผลให้ เสียเวลาในการปฏิบัติงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ชำรุดเสียหายได้ ตอยูคาลิปตัสที่ขุดออกมา ให้นำไปฝังกลับในพื้นที่รอบสวนป่า โดยไม่ให้ขวางการปฏิบัติงาน หลีกเลี่ยงการสะสมเผา ลดการปล่อยปริมาณ หมอกควัน PM2.5 เนื่องจากฤดูกาลที่ดำเนินการเป็นช่วงฤดูแล้ง ส่วนกิ่ง ก้านใบและวัชพืชในพื้นที่ ทำการไถกลบ เพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน เป็นปุ๋ยธรรมชาติ
	3) ค่าหลัก และปักหมยแนวปลูก	ปักหลักหมยแนวปลูกตามทิศตะวันออก – ตะวันตก เพื่อให้ต้นไม้ที่ปลูก ได้รับแสงแดดเต็มที่
	4) ค่ากล้าไม้เพื่อปลูกและปลูกซ่อม	จัดหากล้าไม้ที่มีคุณภาพ มีความสูงไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร มีรากเจริญ ลำต้นแข็งแรง ใบเขียวสด ไม่เหี่ยว ไม่มีลักษณะเป็นเชื้อรา
	5) ขนส่งกล้า ขุดหลุม ปลูก	การดูแลกล้าไม้ก่อนนำไปปลูก ควรเปิดปากถุงให้ใบยูคาลิปตัสได้รับอากาศ และแสงแดด และควรนำไปปลูก 3 วัน หากนานกว่านั้น ต้องวัสดุปลูก (แกลบ แกลบดำ หรือขุยมะพร้าว) ใส่ถุง กลบโคนรากไว้ไม่ให้โดนอากาศ และรากสามารถเจริญเติบโตภายในถุงได้ เมื่อนำไปปลูกจะทำให้มีโอกาสรอดตายสูงขึ้น
	6) ปลูกซ่อม	ระยะเวลาปลูกซ่อมที่เหมาะสม ประมาณ 1 เดือน หลังจากการปลูก เมื่อว่ามีต้นตาย ให้การทำปลูกซ่อมทันที หากล่าช้าไป ต้นยูคาลิปตัส ที่รอดและโต จะบังแสงแดด ทำให้ต้นยูคาลิปตัสที่ปลูกซ่อมโตไม่ทัน
	7) กำจัดวัชพืช 2 ครั้ง	การพิจารณาส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามาทำวนเกษตรในพื้นที่ ด้วยการปลูกพืชไร่อายุสั้น จะช่วยให้สวนป่าลดต้นทุนเรื่องการจัดวัชพืชอีกทางหนึ่ง แต่ต้องควบคุมมิให้ปลูกพืชชิดต้นยูคาลิปตัสจนเกินไป ควรเว้นระยะห่าง อย่างน้อย 30 เซนติเมตร และช่วยเร่ง

ปีที่	กิจกรรม	รายละเอียด
	(ต่อ) 7) กำจัดวัชพืช 2 ครั้ง	ให้ต้นยูคาลิปตัสสูงเร็วขึ้น และเมื่อเกษตรกรใส่ปุ๋ยให้พืชไร่ ต้นยูคาลิปตัส ก็พลอยได้ธาตุอาหารไปด้วย
	8) ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง	หลังจากปลูกแล้ว ประมาณ 25 – 30 วัน ต้นกล้า จะเริ่มแตกใบอ่อน ระบบรากจะเริ่มแผ่ขยายออก จึงพิจารณาการใส่ปุ๋ย ให้ทันตามฤดูกาล ควรมีความชื้นในดินก่อน แล้วทำการใส่ปุ๋ยโดยวิธีขุดหลุมฝังกลบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูดซึมของปุ๋ยที่ดีขึ้น ลดการชะล้างปุ๋ยหากเจอฝนตกหนัก หลังจากใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 ประมาณ 2 – 3 เดือน ให้ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 โดยก่อนการใส่ปุ๋ยทุกครั้ง ควรถากกำจัดวัชพืชบริเวณรอบโคนต้นยูคาลิปตัส
	9) ป้องกันไฟ	ดำเนินการป้องกันไฟ เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้ง ป้องกันไฟป่าที่อาจจะเข้ามาจากพื้นที่เกษตร
	10) สำรวจอัตราการรอดตาย	สำรวจอัตราการรอดตายอย่างประณีต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ นำไปใช้ประมวลได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

3.3 ระเบียบงาน/แนวทางการขับเคลื่อน

ดำเนินการตามอัตราค่าใช้จ่ายที่ อ.อ.ป. กำหนดให้ และความเอาใจใส่ลงมือปฏิบัติในทุกขั้นตอน

3.4 ระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

การดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า ดำเนินการตามระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

ที่	กิจกรรม	รายละเอียด
1	หนังสือกรมป่าไม้ ส่วนที่ 3 ที่ ทส 1606.3/120 ลงวันที่ 7 มกราคม 2552 เรื่องแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สวนป่าตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 และวันที่ 9 มีนาคม 2536	กรมป่าไม้แจ้งแนวทางปฏิบัติเพิ่ม ตามผลการประชุมเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2551 และให้ อ.อ.ป. เสนอแผนงานหรือโครงการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่สวนป่าให้กรมป่าไม้พิจารณาอนุมัติก่อน และจึงขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่า ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ
2	พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 20	ขออนุญาตปลูกสร้างสวนป่า
3	ข้อบังคับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ว่าด้วยจัดหาเพื่อการพาณิชย์ พ.ศ. 2561	งานจัดซื้อจัดจ้าง เช่น จัดจ้างเอกชนชุดต่อยูคาลิปตัสเตรียมพื้นที่ จัดซื้อกล้าไม้ จัดซื้อปุ๋ยเคมี จัดจ้างแรงงานในพื้นที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ จัดจ้างแรงงานทำไม้ออกจากสวนป่า
4	ระเบียบว่าด้วยการใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งปลูกไม้ที่มีไซไม้หวงห้าม พ.ศ. 2541	ขออนุญาตปลูกสร้างสวนป่า
5	คู่มือทำไม้ยูคาลิปตัสและไม้โตเร็วอื่น ๆ สวนป่า พ.ศ. 2565 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)	ขั้นตอนการทำไม้ การส่งมอบไม้ให้ผู้ซื้อ

3.5 การนำไปใช้ประโยชน์/ผู้ที่สามารถประโยชน์/กลุ่มที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์

ผู้ปฏิบัติงานปลูกสร้างสวนป่า รวมถึงทีมงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางปฏิบัติข้างต้นไปปรับใช้ หรือเพิ่มเติมความเอาใจใส่ในแต่ละขั้นตอนของการปลูกสร้างสวนป่า เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและรายได้ของหน่วยงาน

3.6 สรุปผลจากการนำไปใช้ประโยชน์ เช่น รายได้เพิ่มขึ้น ลดค่าใช้จ่าย กระบวนการ/ระยะเวลาเร็วขึ้น เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย อาจไม่ได้ลดลงอย่างชัดเจน แต่ผลลัพธ์ หรือผลผลิตไม้ยูคาลิปตัส เพิ่มขึ้น กระบวนการทำงานเป็นขั้นตอน มีความชัดเจน เนื่องจากผ่านกระบวนการวางแผน ระดมความคิดของทีมงาน ก่อนการดำเนินการทุกครั้ง ส่งผลให้ท้ายที่สุดผลผลิตไม้ยูคาลิปตัสที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นรายได้ที่หน่วยงานได้รับเพิ่มขึ้นจากที่คาดการณ์หรือตั้งเป้าหมายไว้